“Hem estudiat la vil·la dels Ametllers com a centre d’un territori, la vall de Tossa”

Entrevista al Dr. Lluís Palahí i el catedràtic Josep M. Nolla

“Hem estudiat la vil·la dels Ametllers com a centre d’un territori, la vall de Tossa”

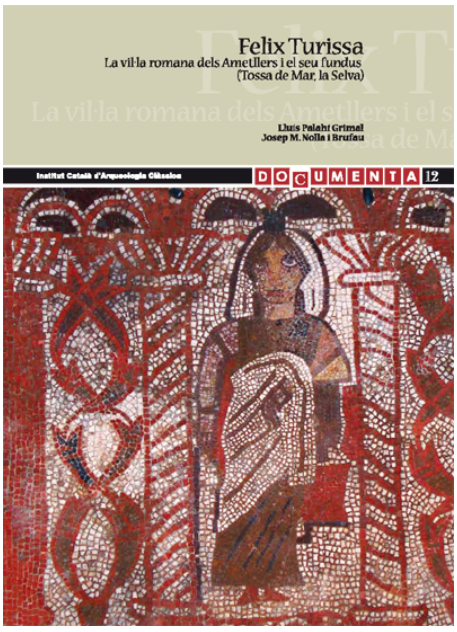

Parlem amb els autors de l’últim llibre publicat per l’Institut, Felix Turissa. La vil·la romana dels Ametllers i el seu fundus (Documenta, 12). **Lluís Palahí** és tècnic investigador del Laboratori de la Universitat de Girona i **Josep Maria Nolla**, catedràtic de la Universitat de Girona i

Contingut extret de la web de l'ICAC (www.icac.cat)

membre de la Comissió assessora i del consell de direcció de l'ICAC. La presentació va ser el 22 de gener a Tossa.

La importància del jaciment de Tossa ve del mosaic que il·lustra la coberta del llibre?

Josep Maria Nolla: Penso que sí. Va ajudar a fer del jaciment de Tossa un referent de l'arqueologia clàssica catalana, espanyola i europea. No per la bellesa, ni per la qualitat artística o tècnica ni dels materials, però sí per les dues inscripcions: surt el nom del propietari i el nom del lloc. Passa molt poques vegades...

És un cas únic a Catalunya?

Josep Maria Nolla: Segurament sí. Quants llocs hi ha a Catalunya que tinguin un nom que saben segur com es deia dos mil anys enrere? És un regal poder-ho saber! El nom de Tossa, Turissa, ens va dos mil anys enrere!

Lluís Palahí: S'ha de tenir en compte que quan la vil·la era desconeguda com a tal, perquè només hi havia un petit article d'Albert del Castillo, tot Europa citava la vil·la dels Ametllers pel mosaic. És l'element més important: tant la simbologia de l'escena central com les dues inscripcions li donen un valor afegit que altres mosaics no tenen.

Josep M. Nolla i Lluís Palahí (foto: Carme Badia)

Quan vau fer les vostres excavacions, del 2000 al 2004, devíeu tenir moltes expectatives.

Lluís Palahí: Sí, però quan nosaltres vam venir partíem dels cinc mosaics descoberts els anys vint. Vam estar excavant tres quartes parts de la vil·la, molt més intensament, i no en vam trobar ni un. Els mosaics van ser l'element que van incitar, però si haguéssim buscat més riquesa, més elements opulents, res de res!

Josep Maria Nolla: En canvi, vam trobar les escultures!

Parlem-ne.

Lluís Palahí: Va ser en la segona campanya i van sortir en un racó. La vil·la està retallada en el vessant d'un turó, i a mesura que avançàvem anàvem deixant un talús cada vegada més alt, amb el perill que es podia enfonsar. Doncs quan ja no podíem excavar més per aquest motiu, van sortir. Si haguéssim pogut obrir una mica més (cosa que no es pot fer perquè hi ha un camí i una sèrie de serveis) estic segur que algun element més hauria sortit.

Els autors durant l'entrevista (foto: Josep Colomer / Aj. Tossa).

Contingut extret de la web de l'ICAC (www.icac.cat)

Doneu l’escavació per tancada?

Lluís Palahí: L’arqueologia no es pot donar mai per tancada. Sabem que queda per excavar, com a mínim, el sector nord de la finca protegida. Però és complicat perquè hi ha serveis públics i no és de propietat pública.

Continuar excavant podria fer canviar res?

Lluís Palahí: No, d’això sí que n’estem conveçuts. No canviarien ni les conclusions dels aspectes històrics ni estructurals. En el llibre proposem una sèrie d’hipòtesis de com seria la vil·la. L’avantatge és que com que els romans eren molt capquadrats, tenint un tros és fàcil deduir com era l’altre!

Josep Maria Nolla: Hi havia alguna tomba, com passa a les zones perifèriques, però això no modifica substancialment les nostres conclusions.

Conclusions en la línia d’interpretar la vil·la com a gestora d’una gran propietat.

Josep Maria Nolla: És que si no ho fas així no hi ha manera d’entendre el jaciment. Abans

nostre hi havia excavat l'Albert López i en Mario Zucchitello, però feien excavacions tipus sondeig. La seqüència estratigràfica la tenien molt ben collada, però la interpretació no la podien fer perquè només es pot fer si excaves en extensió.

Lluís Palahí: És que excepte quan es tracta d'urgències, del que es tracta és de fer projectes integrals, com vam fer aquí, i treballar sempre en extensió, perquè si no vius sempre enganyat.

Josep Maria Nolla: S'ha de tenir paciència i exhaurir els jaciments, perquè llavors el volum de dades és infinitament més gran. Això és el que ha canviat respecte als meus mestres, que eren com tastaolletes: forat aquí forat allà.

(Foto: Josep Colomer / Aj. Tossa).

Es pot dir que el vostre treball és de refosa i interpretació.

Lluís Palahí: Sí. Tinguem present que el jaciment es va excavar els anys vint sense estratigrafia i quan hi vam entrar nosaltres interpretar aquest sector era molt complicat. Ho havíem de fer amb molts elements perifèrics. I va ser traient i interpretant les estructures del voltant que, indirectament, les vam poder anar relacionant amb el que s'havia fet.

Josep Maria Nolla: Fins i tot vam excavar llocs que ja sabíem que no hi trobaríem estratigrafia però per veure els fonaments, coses que no s'havien tocat amb la restauració.

També vam mirar fotografies antigues; en aquest sentit la documentació gràfica que recull el llibre és molt important.

Situeu-nos d'aquest jaciment en el context de l'arqueologia a les comarques de Girona.

Josep Maria Nolla: Aquest jaciment és el príncep. Ara el coneixem molt bé i és una baula més d'un seguit de jaciments ben coneguts. No són gaires...

Lluís Palahí: Si parlem de vil·les romanes prou excavades per aportar un volum de dades històricament valorables, parlem de mitja dotzena: Vilauba, Tolegassos, Pla de Palol, Mas Gusó, Tossa i l'Hort d'en Bac. Tossa destaca perquè la part urbana és més rica; les altres eren vil·les més productives. Tossa també ho és, però aquí hem tingut la sort d'excavar una part urbana, noble, molt més treballada i semblant a les vil·les suburbanes.

Josep Maria Nolla: I de cronologies molt antigues, que també ens ha sorprès. Semblava que el gran salt qualitatiu del luxe era a finals del segle I i principis del II, en època severiana, però ara podem dir que hi ha precedents. A Tossa el luxe comença molt aviat.

Presentació del llibre el 22 de gener a la Casa de Cultura de Tossa

(foto: Josep Colomer / Aj. Tossa).

Quina altra novetat aporta el llibre?

Josep Maria Nolla: Una altra cosa que fa aquest llibre especialment nou és que no ens hem quedat amb els Ametllers, sinó que la vil·la és un element central de tot un territori, la vall de Tossa. Hem descobert el que anomenem "jaciments satèl·lit".

Lluís Palahí: L'avantatge de Tossa és que sent una vall tancada, aïllada, oberta sols per mar, pots acotar molt bé. Si tens una vil·la a la plana de l'Empordà és molt difícil saber on s'acaba el seu fundus. Aquí pots fer un estudi de conjunt amb seguretat.

Fantàstic.

Josep Maria Nolla: Una altra cosa molt interessant és la cronologia. Neix en època republicana, com a vil·la desapareix quan toca, a mitjan segle V, però continua la vida probablement fins ara. Sobre les ruïnes de la vil·la vam trobar establiments, cases, barraques. Han sortit coses noves, com l'abandó del segle III i finals del IV. Està freqüentada però la vil·la com a vil·la no funciona: la saquegen, la reaprofiten... Això és fruit d'anar cavil·lant, a partir de la informació privilegiada del Lluís, que és qui era aquí excavant. Que qui excava escrigui és molt important, perquè els arqueòlegs treballem amb les mans i amb el cervell.

Lluís Palahí: I aquest és el millor resultat que podíem esperar: un llibre avalat per l'ICAC, una publicació en color, en què ens ho han respectat tot, gairebé 400 pàgines amb el treball

d’anys d’excavació…

Entrevista feta per Carme Badia i Puig

Gener del 2011

Contingut extret de la web de l'ICAC (www.icac.cat)